

Ljubljanski ZVON

Leposloven in znanstven list.

Štev. 5. V Ljubljani, dné 1. velikega travna 1894. Leto XIV.

Glavàn.

Kriv; vse resnica, kar se mi očita;
Krivica moja vam je vsa odkrita.
Gospoda! Kaj bi nosil vòdo v Savo?
Zapalil streho bratu sem nad glavo. —
Če tudi ne omikan in oglajen,
Tajiti in legati nisem vaju.
Pa tudi milosti Glavàn ne prosi,
Kar sam si naloži, molčé on nosi. —
Ne bom se zagovarjal; kar sem storil,
Storjeno je; in vendar bom govoril:
Gospodo hočem malo poučiti,
Kakó težkó je včasi pošten biti. —
Gorjé mu, kdor spominja se mladosti
Težáv, trpljenja polne in bridkosti!
Če križe v dušo ti mladost zapiše,
Nobena moč jih več ji ne izbriše. —
— Kmetijo malo je imel naš oče,
Živeti s trudom bilo je mogoče,
Kakòr se sploh živi po našem kraju.
Dva brata bila sva, jaz bil sem mlaji,
Kot noč in dan sva bila si podobna;
On, »Janezek«, šibak, glavica drobna,
Polt gladka, kri in mleko na obrazci,
Pa oni svedrastí, rumeni lasci!
Volní in gladki kakor mišja dlaka!
Lepó, prijazno ti je bilo spaka,
Prav kakor tisti angeljci v oltarji.
Dà, pravi angeljček vam bil je starji.
Grdin oduren jaz — lasje rujavi,
Strnišče pravo, rekel bi, po glavi;
Po licih pége gosto posejane:
Lepote vse so bile meni dane!

Dovolj, saj me tu vidite pred sábo.
Godilo se mi je pa tudi slábo.
On »Janezek«! — »Matijec« le je reklo,
»Matijec« meni vse, to me je peklo,
Ko bi le enkrat slišal bil »Matijče«,
»Matijček«, kakor mati sina kliče! —
On hvaljen, pestovan in glajen,
Zmerjanja jaz in šibe bil sem vaju.
Ko sem odrasel, da sem nosil hlače,
Godilo se siroti ni drugače.
Obilo palice, pa malo kruha!
Vse dobro bilo je za potepuha.
Nihčè me ni trpeti mogel v vási,
Oj, to so bili hudi, bridki časi!
Če je kdo kaj pogrešal kar že koli,
Matijec bil je tat, pa hlače doli!
Kar se zgodilo je, da ni se smelo,
Domá in v vási, mene je bolelo.
Pa trmast bil sem, ker se nisem jokál,
In prosil, če je tudi križ mi pokál.
Ni živa duša me imela rada.
Ne, nehvaležnost moja ni navada:
Še to naj vam povem, da bo mi lože.
V sosednji vasi bil je neki Jože;
Šibák, mehák je bil, razvaju malo,
Da ni mu sile, se mu je poznalo.
Na Dunaji živi zdaj, dosti služi,
Gospod z gospodo tam lehkó se druží.
Če se me še spominja, to bi gledal,
Ko bi prišel kedó in mu povedal,
Kaj je sedaj Matijec tisti z Griča!
Rad bi enkrat ga videl, Bog mi priča!

Ko bi na dom prišel mu, lepa snaga!
 A ne pognal bi, upam, me od praga,
 Kakor se klatež, potepuh požene. —
 Kakó sem rad imel ga, on pa mene!
 Ko v Brezji pasel krave sem in voli,
 Zahajal k meni je zvečer po šoli,
 Med praprotjo na mahu sva sedela
 Pa lépe sva pogovore imela.
 Jaz sem mu delal malinčke, piščali,
 Iz lésa, lubja rezal mu živali;
 On, dobra duša, mi je kruha nosil;
 Bog vé, da nisem nikedar ga prosil.
 Zvečer kurila in krompir sva pekla,
 In zraven marsikáko modro rekla.
 Nekdaj sedela sva v večernem hladi;
 V jesenskih grmih peli so strnadi —
 To so vam mili in otožni glasi!
 Žerjavica je gásnila počasi,
 Večernica pred nama je migljala,
 In zdajci me je žalost premagala.
 Odprè se mi, in vse sem mu potožil.
 On mi je roko krog vratú položil —
 O to je bila mehka, dobra roka!
 Nató zaibti in na glas zajoka.
 Jaz ne; prišla ni solza mi, ne ena! —
 K nam drugo jutro prisopihla žena,
 Njegova mati; materi srdita,
 Da sina pohujšujem ji, očita;
 In meni zopet šiba je zapéla.
 Od tega dné več nisva vkup sedéla. —
 Še ena duša, vse povém, je bila,
 Ki ni me sovražila in grdila. —
 Čas pride, vzamejo me med vojake,
 Moj rod se veselil je sreče take.
 Ko sem od doma se, od svojih ločil,
 Vse tiho, solz nihče ni grenkih točil.
 Lehkó slovó, in vendar ne veselo,
 Dà, žalostno celó se mi je zdelo.
 Vendar tolažim se: Povsod bo bolje. —
 Ko pridem doli po stezi na polje —
 Na desno gleda iz grmovja skala —
 Tam pri studenci je Alenka stala. —
 Gospóda, ne smijajte se slabosti
 Človeka, ki je vžil dovolj bridkosti.
 Jaz nisem, da bi me ljubila ženska,
 To vem, ne nemška, laška, ne slovenska.

Ljubezen, vem, je takemu pregreha,
 Ne milovanja, on je vreden smeha!
 To pa se bode, menim, vendar smelo:
 Takó mi dobro je siroti delo,
 Da me je ena duša milovala! —
 Tam pri studenci, rekel sem, je stala;
 Zamišljen sem jaz doli šel po poti,
 Ko me ugleda, stopi mi naproti,
 Podá mi roko, »srečno hodi!« reče,
 »Pa pridi spet« — In solza ji priteče
 Na ono lepo lice iz očesa.
 Takó sem z doma šel, ne brez slovesa. —
 Začelo je življenje se vojaško,
 Nov križev pot. — Šli v vojsko smo na
 Laško.

Zadela me je pri Magenti krogla,
 Življenja vendar ni mi vzeti mogla.
 Pobrili so me, skrpali za silo. — — —
 Sam Bog ti večni vedi, kaj je bilo,
 Tu notri ni mirú mi nekaj dalo,
 Domóv je sililo, domóv me gnalo:
 Ne straši pota se, ne boj se truda.
 Napotim se, bilà je zima huda.
 Pritaval sem domóv v viharini noči.
 Temà okrog, luč je gorela v koči. —
 Za mizo pri večerji sta sedela,
 Ko vstopim, on in — ona, ostrmela. —
 Srpó pogleda on berača brata,
 Pogleda mene in pogleda vrata! — — —
 Njegovo, vse njegovo, ona tudi! —
 In — polasté se me duhovi hudi,
 In notri me je zbódló, zabolélo. —
 Grem; v veži na ognjišči je gorelo.
 Nesreča, hiša, ti, nesreča vama!
 Ne jaz, ogorek zgrabi roka sama,
 Vèn ž njim! in streha, hiša je gorela —
 Prostora, kota zame ni imela! —
 V skednjí so zjutraj nášli me na slami;
 In zdaj stojim, gospoda, tu pred vami.
 Krivica je velika, kar sem storil,
 Zató bom tudi v ječi se pokoril;
 Siroti pribežálišče bo ječa. —
 Če kdaj ugledam beli dan — nesreča! —
 Ob misli sami groza me obhaja —
 Trpljenje bo začelo se od kraja! — —

J. Stritar.

